

Личен коментар на автора

Сърдечни благодарности на Евелин М. Дъфи, моя асистентка за пет книги, обхващащи мандатите на четирима президенти. Президентът Тръмп представляваше особено сложна задача заради дълбоките емоции и страсти, които изважда наяве и у своите поддръжници, и у своите критици. Евелин веднага разпозна, че предизвикателството се състои в това да се сдобием с нова информация, да се уверим в нейната автентичност и да я поставим в контекст, докато вземаме интервюта във възможно най-вътрешните кръгове на Белия дом.

Евелин разбираше, че това е исторически момент и че трябва да действаме бързо, докато спомените са пресни, а писмените документи все още са налични. В някои моменти проучвахме, интервюирахме, сваляхме записи и пренаписвахме части от тази книга в рамките на ден-два, покривайки външната политика от Северна Корея до Афганистан и Близкия изток; и през цялата гама въпроси от вътрешната политика, от търговията през имиграцията до данъците.

Тя правеше нужното, за да организираме историята около конкретни епизоди, с точни дати, имена на участниците и свидетелства за случилото се. Евелин поддържа забележителна работна етика и притежава дълбоко вкоренени чувство за справедливост, любознателност и честност. Тя ми доставяше дебели папки с проучвания, справочна информация, хронологии, изрезки от публикации, бележки с неща, които са ѝ направили впечатление, списък с основните въпроси без отговор и допълнителни източници, които да преследваме.

Евелин допринесе с безкрайната си съобразителност и мъдрост, играейки ролята на пълноправен сътрудник и в духа на – включително като размер на усилията – съавтор.

*„Истинската власт е –
дори не искам да използвам думата... страх!“*

Кандидатът за президент Доналд Дж. Тръмп в интервю с Боб Удуърд и Робърт Коста на 31 март 2016 г. в сградата на старата поща, която Тръмп превръща в луксозния „Тръмп Интернешънъл Хотел“, Вашингтон

Бележка към читателите

Интервютата за тази книга се провеждаха по журналистическото правило за „дълбок бекграунд“. Това означава, че цялата информация може да бъде използвана, но не мога да кажа от кого съм я взел. Тази книга е резултат от стотици часове интервюта с преки участници и свидетели на събитията. Почти всички ми позволиха да ги запиша с диктофон, за да може историята да бъде разказана по-прецизно. Когато съм приписал на някого точен цитат, мисъл или заключение, информацията за това идва от самия човек, от колега, който знае от първа ръка, или от записки от срещи, лични дневници и документи, протоколи и правителствени документи.

Президентът Тръмп отказа да бъде интервюиран за тази книга.

ПРОЛОГ

В началото на септември 2017 г., осмия месец от президентския мандат на Тръмп, Гари Коун, бивш директор на „Голдман Сакс“ и понастоящем икономически съветник в Белия дом, се придвижваше предпазливо към Бюрото на Решителния¹ в Овалния кабинет.

За 27 години в „Голдман Сакс“ Коун – метър и деветдесет, плещив, безцеремонен и самонадеян – беше изкарал милиарди за клиентите си и стотици милиони за самия себе си. Ползваше се със свободен достъп до Овалния кабинет на Тръмп и президентът беше приел тази уговорка.

На бюрото имаше лист с писмо до президента на Южна Корея за прекратяване на Споразумението за свободна търговия между САЩ и Корея, познато като KORUS.

Коун беше ужасен. От месеци Тръмп заплашваше да се оттегли от споразумението, една от основите за икономическо сътрудничество, военен съюз и най-важното – строго секретна разузнавателна и отбранителна операция в Корея.

По договор още от 50-те години на миналия век САЩ бяха позиционирали 28 500 военни в Южна Корея и осъществяваха Програми за специален достъп (SAP), възможно най-секретните и тайни операции, които им предоставяха възможност за изключително сложни и

¹ The Resolute desk (англ.) – президентското бюро, подарък от британската кралица през 1880 г., сковано от дъските на кораба „Resolute“ („Решителни“) на британския флот. – Б. пр.

важни разузнавателни и военни действия. Северна Корея вече разполагаше с междуконтинентални балистични ракети (ICBM), които можеха да носят ядрено оръжие, вероятно до територията на САЩ. На ракета, изстреляна от Северна Корея, щеше да ѝ отнеме 38 минути да достигне Лос Анджелис.

Тези програми позволяваха на Щатите да засекат изстрелване на междуконтинентална ракета от Северна Корея в рамките на 7 секунди. На еквивалентните системи в Аляска би им отнело 15 минути – съществена разлика.

Възможността да засекат изстрелването в рамките на 7 секунди би дала достатъчно време на американските военни да свалят севернокорейската ракета. Това беше може би най-важната и най-секретната операция на правителство на САЩ. Американското присъствие в Южна Корея беше в основата на националната сигурност.

Оттеглянето от търговското споразумение KORUS, което Южна Корея определяше като жизненоважно за нейната икономика, можеше да развали изцяло изградените отношения. Коун не можеше да повярва, че президентът Тръмп е готов да рискува загубата на ключови разузнавателни активи от първостепенна важност за сигурността на Щатите.

Всичко произтичаше от факта, че Тръмп беше бесен за това, че САЩ имат 18 милиарда долара дефицит в търговията с Южна Корея и че харчат 3,5 милиарда долара за издръжката на американските военни там.

Въпреки почти ежедневните репортажи за хаоса и дезорганизацията в Белия дом обществото не беше наясно колко зле всъщност беше ситуацията вътре. Тръмп постоянно сменяше мнението си, рядко задържахше вниманието си върху нещо, беше нестабилен. Често изпадаше в лоши настроения, вбесяваше се от нещо, дребно или важно, и казваше за споразумението KORUS: „Оттегляме се днес“.

Но сега го имаше черно на бяло – писмото с дата 5 септември 2017 г. можеше да доведе до катастрофа за националната сигурност. Коун се страхуваше, че Тръмп ще подпише писмото, ако го види.

Коун взе писмото от бюрото на президента. Постави го в синя папка, означена „КЕЕР“².

– Откраднах го от бюрото му – каза по-късно той на свой колега.
– Не можех да го оставя да го види. Никога не трябва да вижда този документ. Трябва да си пазим държавата.

Сред анархията и безредието в Белия дом – и в съзнанието на Тръмп – президентът така и не забеляза липсата на писмото.

По принцип Роб Портър, секретар на кабинета и организатор на президентската документация, отговаряше за разписването на писма като това до президента на Южна Корея. Но този път писмото се беше появило по неясен път – доста притеснителен факт. Секретар на кабинета е длъжност с малко власт, но от критично значение за всеки президент. Месеци наред Портър брифираше Тръмп относно мемо-рандуми и други президентски документи, включително най-строгите секретните оторизации за военни дейности и тайни операции на ЦРУ.

Портър, висок метър и деветдесет и три, тънък като релса, четиридесетгодишен и възпитан като мормон, беше един от сивите хора: човек на организацията, тих и равнодушен, завършил право в Харвард и носител на стипендията „Роудс“ за Оксфорд.

Впоследствие Портър установи, че има множество копия на писмото, които или той, или Коун са спрели по пътя им до бюрото на президента.

Коун и Портър работеха заедно, за да блокират това, което смятаха за най-импулсивните и опасни нареждания на Тръмп. Този документ и други като него просто изчезваха. Когато Тръмп имаше на бюрото си някакъв документ, който да одобри, понякога Коун просто издърпваше листа от ръцете му и президентът забравяше за него. Но ако документът е на бюрото му, той го подписваше.

– Не е въпросът в това какво сме направили за страната си – сподели Коун в личен разговор. – А какво успяхме да го спрем да направи.

Това беше своеобразен административен преврат, подкопаване на волята на президента на САЩ и неговата институционална власт.

² Запази, задръж (англ.).

Ето какво отбеляза Портър пред свой колега като допълнение към задълженията си освен координацията на политически решения, графици и документация за президента:

– Една трета от работата ми се състоеше в това да се опитвам да реагирам на някои истински опасни идеи, които му хрумваха, и да се опитам да му дам аргументи защо това може да не са чак толкова добри идеи.

Друга стратегия беше да се забавя, да се отлага, да се цитират законови пречки. Като юрист Портър каза:

– Но протакането, престорената мудност, това, да гледаме много неща да не достигат до вниманието му или да му кажем, и то с право, а не просто като оправдание, че нещата трябва да се проверят, че има нужда от още работа по нещо или че още нямаме юридическо становище, това се случваше 10 пъти по-често, отколкото да взема документи от бюрото му. Чувството беше сякаш постоянно ходим по ръба на пропастта.

Имало е дни и седмици, в които всичко изглежда под контрол и ръбът е на няколко стъпки разстояние.

– Друг път падахме от скалата и стореното беше сторено. Но постоянно ходехме по ръба.

Въпреки че Тръмп никога не споменава липсващото писмо от 5 септември, той не забравя, че иска да прекрати търговското споразумение.

– Имаше няколко версии на това писмо – каза Портър на свой колега.

По-късно, по време на среща в Овалния кабинет, споразумението с Южна Корея стана предмет на разгорещено обсъждане.

– Не ме интересува – каза Тръмп. – Писна ми от тези аргументи! Не искам да слушам повече. Излизаме от KORUS.

Той започна да диктува ново писмо, което искаше да изпрати. Джаред Къшнър, зет на президента, прие думите му сериозно. Джаред, на 36, беше старши съветник в Белия дом и имаше хладнокръвно,

почти аристократично поведение. Беше женен за дъщерята на Тръмп, Иванка, от 2009 г.

Понеже той седеше най-близо до президента, Джаред започна да записва думите му.

– Допиши го и ми го прати да го подпиша – нареди му Тръмп.

Джаред работеше по оформянето на продиктуваното от президента в ново официално писмо, когато Портър разбра за това.

– Прати ми текста – каза му той. – Ако ще правим нещо такова, не може да го напишем на гърба на салфетка. Трябва да го оформим по начин, който няма да ни злепостави.

Къшнър му изпрати принтирано копие от писмото. Нямахме кой знае каква полза от него. Портър и Коун вече подготвиха текст, с който да демонстрират, че работят по заданието от президента. Тръмп очакваше незабавни действия. Нямахме как да отидат при него с празни ръце. Тяхната версия имаше за цел да го забаламоса.

По време на официалната среща опонентите на излизането от KORUS повдигнаха всякакви възражения – САЩ никога не бяха се оттегляли от търговско споразумение до този момент; имаше правни въпроси, геополитически въпроси, въпроси от ключова важност за националната сигурност и разузнаването; писмото не беше готово. Обсипаха президента с факти и логика.

– Ами тогава нека продължим да работим по писмото – каза Тръмп. – Искам да видя редакция.

Коун и Портър не изготвиха редакция на писмото. Нямахме какво да му покажат. Въпросът, за момента, се загуби в хаоса на президентското управление. Тръмп се захвана с други неща.

Но проблемът с KORUS не изчезна напълно. Коун потърси министъра на отбраната Джеймс Матис, пенсиониран военноморски генерал, който беше може би най-влиятелният глас в кабинета на Тръмп. Генерал Матис, ветеран от бойното поле, беше служил 40 години в армията. Метър и седемдесет и пет, изпънат като шомпол, той имаше изражението на човек, виждал всичко.

– На ръба сме и се клатим – каза Коун на министъра. – Този път може да ни потрябва подкрепление.

Матис се опитваше да ограничи до минимум посещенията си в Белия дом и да си гледа военната работа, но осъзнавайки неотложността на въпроса, отиде в Овалния кабинет.

– Г-н Президент – каза той. – Ким Чен Ун представлява най-реалната заплаха за националната ни сигурност. Имаме нужда от Южна Корея като съюзник. Може и да не изглежда сякаш търговията има връзка с това, но връзката е ключова. Американските военни и разузнавателни активи в Южна Корея са гръбнакът на нашата защита от Северна Корея. Моля Ви, не излизайте от сделката.

– А защо САЩ да плащат 1 милиард долара на година за антибалистична система в Южна Корея? – Тръмп беше бесен за системата за противоракетна отбрана (THAAD) и беше заплашил, че ще я изтегли от Южна Корея и ще я премести в Портланд, Орегон.

– Не го правим за Южна Корея – каза Матис. – Помагаме на Южна Корея, защото те помагат на нас.

Президентът, изглежда, се примири, но само за момента.

През 2016 г. Тръмп, като кандидат за президент, даде на мен и Боб Коста дефиницията си за работата на президента:

– Повече от всичко останало става дума за сигурността на нацията ни... Това е номер едно, две и три... Военна мощ, да сме силни, да не допускаме лоши неща за страната ни отвън. И мисля, че това завинаги ще остане номер едно в моята дефиниция.

Истината беше, че през 2017 г. САЩ се оказаха вързани за синджира на думите и действията на един емоционално пренабит, избухлив и непредвидим лидер. Членовете на неговия кабинет бяха обединили усилията си, за да блокират съзнателно някои от най-опасните, по тяхна преценка, импулси на президента. Това беше нервен срив в изпълнителната власт на най-могъщата държава в света.

Следва тази история.